

HATÓSÁGI ÁRKÉPZÉS ÉS JÁRVÁNYÜGY

- A hatósági ármegállapításról 1990. decemberében fogadták el az első, rendszerváltás utáni törvényt ([Az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény](#)), ami azóta 52-szer módosult, legutóbb 2017 júniusában.
- A hatósági árképzés tárgya lehet:
 - hatósági ár,
 - hatósági díj,
 - irányár,
 - védőár,
 - felvásárlási ár,
 - egyetemes szolgáltatási ár,
 - árrés.
- A földgáz hatósági ára az alábbi árelemekből áll:
 - a földgáz ára,
 - a nagykereskedői árrés,
 - a rendszerhasználati díjak közül a szállítás és a tárolás díja,
 - a mobilgáz-finanszírozási költség,
 - a rendszerhasználati díjak közül az elosztás díja,
 - egyetemes szolgáltatói árrés,
 - éves elszámolási elem,
 - téli juttatási elem.

Jelen háttéranyag a hatósági árképzés magyarországi szabályozását ismerteti. A téma aktualitását a fennálló járványhelyzet miatt kialakult tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat (csalás, megtévesztés) és az erre reagáló hatósági, jogszabályi intézkedések adják. Bemutatásra kerül a Gazdasági Versenyhivatal magas árakkal szembeni fellépéssel kapcsolatos jogköre, továbbá az Európai Bizottság és a Fogyasztóvédelmi hatóságok közös állásfoglalása.

Az Ártörvény

A rendszerváltás utáni magyarországi jogrendben a hatósági árképzés alapelvei 1990-ben, az árak megállapításáról szóló [1990. évi LXXXVII. törvény](#)ben (továbbiakban Ártörvény) kerültek lefektetésre. Az 1991. január elsején hatályba lépett törvény az elmúlt közel 30 év alatt sokszor módosult. A közlönyállapothoz képest alapvető módosulást jelentett, hogy az akkor a mellékletben felsorolt hatósági áras termékek és szolgáltatások – csoportosítva a legmagasabb illetve legalacsonyabb kategória alapján, 30-40 tétel – mind ágazati szabályozás alá kerültek. A jelenleg hatályos szöveg melléklete egyedül a humán célú járóbetegellátással kapcsolatos gyógyszereket tartalmazza.

Az 1990-es törvény hatálya hatálybalépéskor nem terjedt ki a jogszabá-

1. ábra: Az Ártörvény kivételei

Forrás: [Infoszolg/Ártörvény](#)

lyok alapján kötelezően igénybe vett szolgáltatások díjára és a külön törvény felhatalmazása alapján szabályozott szolgáltatási díjakra. A jelenleg hatályos szöveg úgy oldotta meg a hatósági árak megállapításának ágazati leosztását, hogy további területeket jelölt meg a törvény hatályának korlátozására. Az alább felsorolt jogszabályok vonatkoznak hatósági árakra, hatósági díjra, irányárakra, árrésre.

AZ ÁRTÖRVÉNY HATÁLYA ALÁ NEM ESŐ SZOLGÁLTATÁSOK ÁRÁNAK TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁSA

A **hegyközségekről** szóló [2012. évi CCXIX. törvény](#) alapján a hegyközségek által megállapított termőhelyi védőár az a legalacsonyabb értékesítési ár, amelyet szükségesnek ítél a hozzá tartozó termőhely védelme szempontjából. Ezt az árat befolyásolja a minőség, a fajta és a feldolgozottsági fok.

A **villamos energiáról** szóló [2007. évi LXXXVI. törvény](#) hatálya alá tartozó termékek vagy szolgáltatások hatósági ára a törvény *XVI. Árszabályozás* című fejezetben az alábbiak szerint van definiálva: a villamos energia hatósági árát befolyásoló tényezők a rendszerhasználati díj, a csatlakozási díj, a különdíj, valamint az egyetemes szolgáltatási ár.

A hatósági ár megállapítója a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal ([MEKH](#), továbbiakban Hivatal). A Hivatal állapítja meg rendeletben az áralkalmazási feltételeket. A hatósági árat kell a legmagasabb árnak tekinteni, eltérni tőle csak lefele lehet, előre nyilvánosságra hozott módon és megkülönböztetésmentesen.

A hatósági árnál magasabb árat szerződésben érvényesen kikötni nem lehet. Amennyiben szerződéskötéskor a felek a termékre vagy szolgáltatásra nem állapítottak meg árat, akkor a hatósági ár az érvényes ár.

A **földgázellátásról** szóló [2008. évi XL. törvény](#) hatálya alá tartozó termékek vagy szolgáltatások hatósági ára a *X. Árszabályozás, ár-felügyelet* című fejezet 103.§-ban van meghatározva. Ez a következőkből áll össze:

rendszerhasználati díj, csatlakozási díj, különdíjak, egyetemes szolgáltatási ár és felajánlási ár. Ez utóbbit (a vételre felajánlott földgáz forrás árát) a miniszter a Hivatal javaslata alapján rendeletben állapítja meg.

A **pénzforgalmi szolgáltatás** nyújtásáról szóló [2009. évi LXXXV. törvény](#) a fogyasztók részére vezetett fizetési számlákhoz kapcsolódó szolgáltatási díjakról történő tájékoztatásra vonatkozóan tartalmaz általános szabályokat. A részletes szabályok rendeleti úton kerülnek megállapításra.

A **távhőszolgáltatásról** szóló [2005. évi XVIII. törvény](#) hatálya alá tartozó termékek és szolgáltatások díját (csatlakozási díj és a csatlakozási díj fizetési feltételei) a területileg illetékes települési önkormányzat, a fővárosban pedig a fővárosi önkormányzat határozza meg rendeletben.

A törvény 57/D. §-a szerint a távhőszolgáltató számára értékesített távhő árát és a lakossági felhasználó számára nyújtott távhőszolgáltatás díját (amibe beletartozik a fűtés és a használati melegvíz) a miniszter rendeletben állapítja meg, figyelembe véve a Hivatal javaslatát. Ez megfelel a legmagasabb hatóság árának, aminek szerkezetét és alkalmazási feltételeit is a miniszter állapítja meg, rendeletben.

Eltérés a hatósági ártól: a hatósági árnál magasabb árat szerződésben érvényesen kikötni nem lehet. A hatósági ártól lefelé megkülönböztetésmentesen, előre nyilvánosságra hozott módon lehet eltérni.

A **víziközmű-szolgáltatásról** szóló [2011. évi CCIX. törvény](#) 65.§-a rendelkezik a közműves ivóvízellátás, valamint a közműves szennyvízelvezetés és -tisztítás díjáról, ami együtt a hatósági díj. A díjat a távhőszolgáltatáshoz és a földgázellátáshoz hasonlóan a Hivatal javaslatainak figyelembevételével a miniszter rendeletben állapítja meg. A hatósági díj mértékén kívül rendelkezni kell arról is, hogy a hatósági díj mikor lép hatályba, visszamenőleges hatály nem lehetséges.

A **személyszállítási szolgáltatásokról** szóló [2012. évi XLI. törvény](#) 4.§-a a közlekedésért felelős miniszter feladatai közé delegálja az országos, regionális és elővárosi közlekedés díjainak személyszállítási közszolgáltatási szerződés keretében történő megállapítását.

A **nemzeti mobil fizetési rendszerről** szóló [2011. évi CC. törvény](#) 7. §-a alapján a Kormány felhatalmazást kap arra, hogy a nemzeti mobil fizetési szervezetet megillető kényelmi díj mértékét és alkalmazásának feltételeit rendeletben állapítsa meg. A Kormány ugyanis rendeletben előírhatja, hogy a fizetési szolgáltatás nemzeti mobil fizetési rendszeren keresztül történő megvásárlása esetén az ügyfél a szolgáltatás díján felül kényelmi díjat fizessen a nemzeti mobil fizetési szervezet részére.

A fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a **dohánytermékek kiskereskedelméről** szóló [2012. évi CXXXIV. törvény](#) 24/E. §-a előírja, hogy a dohánytermék-kiskereskedő a dohányterméket a legkisebb kiskereskedelmi árrésre vonatkozó szabályok alkalmazásával szerezheti csak be.

A **személytaxi szolgáltatás** díjtételeit legmagasabb vagy rögzített hatósági árként a területileg illetékes képviselőtestület állapítja meg a területi kereskedelmi és iparkamarával, a fogyasztóvédelmi hatósággal és más szakmai érdekképviselői szervezetekkel egyeztetve.

A LEGMAGASABB ÉS A LEGALACSONYABB ÁR MEGÁLLAPÍTÁSA

Az Ártörvény rendelkezései a hatósági ármegállapítás mértékéről

Amennyiben a miniszter állapítja meg a hatósági árat vagy az a központi költségvetés által támogatott, akkor az ármegállapításhoz az államháztartásért felelős miniszter egyetértése is szükséges. A **legmagasabb ár** fedezetet kell, hogy biztosítson a hatékonyan működő vállalkozó ráfordításaira és a működéshez szükséges nyereségre is, figyelembe véve a támogatásokat és az elvonásokat. A **legalacsonyabb ár** megállapításánál a ráfordításokra kell, hogy fedezetet nyújtson. A hatósági ár megállapítása tételesen vagy a kiszámítására

vonatkozó előírások meghatározásával történik.

A hatósági árat alkalmazási feltételeivel együtt kell megállapítani, ez történhet hivatalból vagy a vállalkozó kérelmére.

Az Ártörvény 19.§-a kitér arra az állapotra is, amikor a kormány eltérhet az árszabályozás szokásos eszközeitől: amennyiben a gazdaság egészét vagy jelentős részét érintő és az árak alakulására is ható adózási, pénzügyi vagy más szabályozási eszközben történik változás, úgy a kormány a nem hatósági árakról is rendelkezhet.

FELLÉPÉS A MAGAS ÁRAK ELLEN JÁRVÁNYHELYZETBEN

Gazdasági Versenyhivatal

A Gazdasági Versenyhivatalt (továbbiakban [GVH](#)) a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról szóló [1990. évi LXXXVI. törvény](#) hozta létre az Országgyűlés, azzal a céllal, hogy a gazdasági hatékonyságot kikényszerítő piaci verseny szabadságát és tisztaságának védelmét szolgálja. A GVH tehát nem árhatóság, így a jelenlegi járványhelyzetben előforduló indokolatlanul magas árak ellen hatóságként fellépni nem tud, csak javaslatokat tenni az illetékes minisztériumok fele.

A Covid-19 járvány kapcsán a szájmaszkok, kézfertőtlenítő termékek ára az online kereskedelemben indokolatlan mértékben megemelkedett, ezért a GVH kezdeményezte ezen termékek árának hatósági szabályozását ([Vitézi 2020](#)). Mivel a piacon kapható termékek mind importból származnak, azok beszerzési és kiskereskedelmi árának befolyásolására a magyar hatóságoknak nincs hatókörük.

A GVH az online csalások, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat ellen tud fellépni, és a jelen rendkívüli járványhelyzetben a megtévesztő reklámokra, agresszív kereskedelmi gyakorlatra, ál-árengedményekre, hamis gyártókra hívja fel fogyasztók figyelmét.

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG FELLÉPÉSE A JÁRVÁNNYAL KAPCSOLATOS TISZTESSÉGTelen KERESKEDELMI GYAKORLAT ELLEN

A koronavírus-járvánnyal összefüggésben az online platformokon tapasztalható csalások és megtévesztő kereskedelmi gyakorlat ellen az Európai Bizottság és a Fogyasztóvédelmi Hatóságok hálózata ([CPC](#)) közösen igyekszik fellépni.

A csalások és visszaélések a fogyasztók félelmeinek kihasználásával valósulnak meg, megtévesztve őket a védőmaszkokról, fertőtlenítőről terjesztett hamis állításokkal, azt a látszatot keltve, miszerint azokkal megelőzhető vagy gyógyítható a Covid-19 fertőzés. A fogyasztóvédelmi hatóságoknak a fogyasztóvédelmi együttműködésről (CPC) szóló [2017/2394 \(EU\) rendelet](#)nek megfelelően lehetőségük van a határokon átnyúló együttműködésre és hatósági fellépésre.

Abban az esetben, ha egy kiterjedt jogsértés, különös tekintettel az online tartalmakra (azaz digitális környezetben) határon átnyúló, azaz

több tagállamot is érint, a Bizottság a CPC Hálózat koordinátoraként tud működni. A 2020. január 17-én hatályba lépett rendelet lehetővé teszi, hogy a fogyasztóvédelmi hatóságok a határozott együttműködés keretében ténylegesen és hatékonyan léphessenek fel a megtévesztő, jogszabályellenes kereskedelmi magatartást tanúsítókkal szemben.

A Bizottság és a tagállamok fogyasztóvédelmi hatóságai 2020. március 20-án nyilvánossá tették közös [állásfoglalásukat](#), a [CPC Common Position COVID19](#) –t, és a járvánnyal összefüggő leggyakoribb csalásokról és visszaélésekről szóló összefoglalójukat. Az állásfoglalás célja, hogy segítsen az online platformok működtetőinek kiszűrni és beszüntetni a tisztességtelen gyakorlatokat, illetve nyomtatékot adni annak, hogy tényleges és hatékony lépéseket tegyenek azért, hogy weboldalaikról a jogszabályellenes hirdetések eltávolítsák. Az állásfoglalás szerint az online terek biztonsága jelen helyzetben különösen fontos, hiszen a fogyasztókat olyan időszakban károsíthatják, amikor a járványból kifolyólag leginkább kiszolgáltatott helyzetben vannak.

Források:

- [1990. évi LXXXVII. törvény](#) az árak megállapításáról (Ártörvény)
- [1996. évi LVII. törvény](#) a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról
- [2017. évi CL. törvény](#) az adózás rendjéről
- AZ EP ÉS A TANÁCS (EU) [2017/2394 RENDELETE](#) (2017. december 12.) a fogyasztóvédelmi jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről
- jogszabályok végrehajtásáért felelős nemzeti hatóságok közötti együttműködésről
- Az Európai Bizottság és CPC hatóságok közös [álláspontja](#) 2020. március 20. - [CPC Common Position COVID19](#)
- Vitéz F. Ibolya: Hatósági ár bevezetését javasolja a szájmaszkokra és a kézfertőtlenítőkre a versenyhivatal – [24.hu, 2020. március 24.](#)
- Gazdasági Versenyhivatal [sajtóközleménye](#) a fogyasztók figyelemfelhívása céljából, 2020. március 13.
- [Legújabb versenyjogi változások - mire figyel a GVH?](#) – Profitline.hu, 2020. március 27.
- A GVH [sajtóközleménye](#) a koronavírus elleni termékek internetes árusításáról, 2020. március 30.

Készítette: Horváth Irén
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Telefon: (1) 441-6486